

Національна академія педагогічних наук України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна

Методичні вказівки

для підготовки до семінарських і практичних занять з дисципліни

**«Філософські засади освіти і науки
в синхронічному і діахронічному дискурсі»**

для здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні
вищої освіти у галузі 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 053 «Психологія»

Методичні рекомендації щодо організації проведення семінарських занять

У сучасній вищій школі семінар є одним з основних видів практичних занять, тому що сприяє розвитку у аспірантів культури наукового мислення. Основна мета семінару для аспірантів: - НЕ взаємне інформування учасників, а спільний пошук якісно нового знання, що утворюється в ході обговорення поставлених проблем.

Готуючись до семінару, аспіранти повинні не тільки розглянути різні точки зору з питання семінарського заняття, виділити його проблему, а й сформулювати власну точку зору, передбачити спірні моменти теми. Для повноцінної підготовки до заняття читання підручника недостатньо, так як в них викладаються тільки принципові засади, в той час як в монографіях і статтях з журналів піднімаються та розглядаються питання з різних ракурсів, дається нове та не завжди стандартне його бачення.

Повідомлення аспіранта має займати не більше 5-7 хвилин, так як основний вид роботи на семінарі – участь в обговоренні проблеми всією групою. Необхідно пам'ятати, що на семінарі йде не перевірка вашої підготовки до заняття (підготовка є необхідною умовою), а ступінь проникнення в суть матеріалу обговорюваної проблеми. Тому дискусія повинна проходити не за змістом прочитаних робіт, а за проблемними ідеями.

В ході семінару, в процесі співбесіди здійснюється поточний контроль засвоєння лекційного матеріалу і самостійної роботи аспіранта. На деяких семінарах можливе проведення контрольних робіт або тестування.

При такій підготовці семінарське заняття пройде на необхідному методологічному рівні і принесе інтелектуальне задоволення всій групі.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема: Наука в системі світоглядного знання

Питання для обговорення:

1. Поняття світогляду, його рівні.
2. Історичні типи світогляду.
3. Наука як феномен техногенної цивілізації.
4. Співвідношення науки з іншими формами суспільної свідомості.

Теми доповідей для виступу на семінарі:

1. Різні підходи до визначення сутності світогляду.
2. Причини і механізми зміни типів світогляду.
3. Проблема збереження більш ранніх типів світогляду в культурі.
4. Відносини науки з іншими типами світогляду.

Література:

1. Степин В.С. История и философия науки. – М.: Академический Проект, 2011. – Глава 2.
2. Степин В.С. Философия науки. Общие проблемы: учебник для аспирантов и соискателей ученой степени кандидата наук. – М.: Гардарики, 2006. – Введение, Глава 1.
3. Микешина Л. А. Философия науки. Современная эпистемология. Учебное пособие. – М.: Прогресс-Традиция, МПСИ, Флинта. – 2005. Введение.
4. Лешкевич Т. Г. Философия науки: учеб. пособие для аспирантов и соискателей ученой степени. – М.: Инфра-М. – 2008. Глава 1.
5. Радугин А.А., Радугина О.А. Философия науки. – М.: Библионика, 2006. – Раздел 2

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема: Особливості сучасного етапу розвитку науки.

Питання для обговорення:

1. Сутність і наслідки науково-технічного прогресу.
2. Специфіка наукового пізнання.
3. Культура як смислова сфера життєдіяльності людини.
4. Наука як особлива сфера культури.

Теми доповідей для виступу на семінарі:

1. Глобальна криза і цінність науково-технічного прогресу. Наукове і буденне пізнання.
2. Культура і сучасна техногенна цивілізація.

Література

1. Степин В.С. История и философия науки. – М.: Академический Проект, 2011. – Глава 3.
2. Радугин А.А., Радугина О.А. Философия науки. – М.: Библионика, 2006. – Раздел 5, тема 14.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема: Співвідношення філософії і педагогіки в загальній парадигмі антропологічних наук.

Питання для обговорення:

1. Педагогіка як наука і мистецтво.
2. Теорія освіти, виховання і навчання.
3. Педагогічна антропологія як фундамент всієї структури педагогіки.
4. Філософія освіти – галузь досліджень загальної теоретичної проблематики, цілей і ціннісних засад освіти, принципів формування її змісту.
5. Авторські школи: ідеї та персоналії.
6. Концепції і моделі філософії освіти.

Теми доповідей для виступу на семінарі:

1. Педагогічні ідеї Школи М.П.Щетініна.
2. Педагогічні ідеї Ш.Амонашвілі.
3. Концепція «Педагогіки співробітництва».
4. Концепція феноменологічної освіти.

Література

1. Левитес Д.Г. Образование в отсутствии Образа. – М.-2012г
2. Левитес Д.Г. Для чего существует школа.-М.,-2009.
3. Арламов А.А. Проблемы современной педагогической науки и философия (заметки педагога-методолога) // Вопросы философии. – 2008. – № 1.
4. Каган М.С. Рецензия на книгу: Запесоцкий А.С. Образование: философия, культурология, политика. – М.: Наука, 2002 // Вопросы философии. – 2008. – № 2.
5. Оботурова Г.Н. Философское осмысление актуальных проблем образования XXI века // Вестник Вологодского государственного педагогического университета / Серия «Педагогические, психологические науки и технологии образования. – Вологда. – ВГПУ, 2007. – 2 (2).
6. Философия образования // Новая философская энциклопедия в 4 т. – Т. 4. – М.: Мысль, 2001. – С. 233.
7. Левитес Д.Г. Педагогическое насилие: источники, механизмы, пути преодоления // Начальная школа: плюс – минус. 2000. № 6.